

18.11.2025

Järvenpään kaupungin kommentti ympäristöministeriölle kaupunkiekosysteemialueiden rajauksesta

Järvenpään kaupunki kiittää kommenttipyyntöä.

Järvenpään kaupungin näkemys teemaryhmän 3 ehdottaman kaupunkiekosysteemialueiden rajaustavasta

Teemaryhmän 3 ehdottama kaupunkiekosysteemialueen rajaustapa taajaan asutuista osista (UCC-alueet) ja lähialueista on Järvenpään kaupungin näkemyksen mukaan johdonmukainen ennallistamisasetuksen kaupunkiympäristöjä koskevan artiklan tavoitteisiin nähden. On hyvä, että rajaustapa mahdollistaa kuntakohtaisten olosuhteiden, mahdollisten toimenpiteiden ja maankäytön kehityksen huomioimisen.

UCC-alueruutujen perusteella tehtävän rajauksen haasteena on kuitenkin Järvenpään osalta se, että Järvenpään UCC-alueruudut ulottuvat osittain toisen kunnan hallinnoimalle alueelle, jolloin Järvenpään kaupunki ei voi vaikuttaa siellä tapahtuvaan maankäyttöön.

Järvenpään kaupungin näkemys on, että tulevan maankäytön huomioiminen rajauksessa ja kaupunkiekosysteemialueiden rajojen päivittäminen taajaan asutun alueen laajentuessa on tärkeää, jotta tavoitteet eivät välillisesti kannusta kaupunkirakenteen tarpeettomaan laajentamiseen ja hajauttamiseen.

Lähialueen vapaasti rajaamisen heikkoutena on se, että kunnat voivat kuitenkin jättää tulevat asutuksen laajenemisalueet huomiotta rajausehdotuksissaan. Tällöin ne huomioidaan vasta kansallisen ennallistamissuunnitelman päivityksen yhteydessä, eikä niiden toteutuminen välttämättä vaikuta samalla tavalla seurantaindikaattoreihin, kuin jos ne olisi sisällytetty alkuperäiseen rajaukseen. Vastaavasti taajaan asutun alueen ulkopuolisen, säilytettävän viheralueen sisällyttäminen rajaukseen nostaa lähtöarvoja, mistä seuraa kysymys, että voidaanko tällä tavoin tavoitetasot saavuttaa jo lähtötilassa riippumatta kaupunkivihreän ja latvuspeiton tasosta tiiviimmin rakennetussa ympäristössä?

Järvenpään kaupungin näkemyksen mukaan erilaiset tavat rajata lähialue voivat vaikuttaa seurantaindikaattorien vertailtavuuteen eri kaupunkiekosysteemialueiden ja

kuntien välillä. Kaupunkiekosysteemialueiden rajaaminen UCC-alueen perusteella ilman lähialuetta olisi todennäköisesti yhtenäisin tapa rajata alueet. Se, että tiedossa ei ole kuntien kaavoitukseen suoraan vaikuttavia toimenpiteitä tai kunnille kohdistuvia sanktioita kuitenkin toivottavasti ohjaa kuntia tekemään rajaukset tarkoituksenmukaisesti ja keskenään yhteneväisesti.

Kaupunkiekosysteemialueiden rajaaminen koko kunnan alueen mukaan ei olisi Järvenpään kaupungin näkökulmasta tarkoituksenmukaista kaupunkiympäristöjen viherryttämisen seurannan näkökulmasta. Kuntarajat ylittävät alueet taas saattaisivat olla hallinnollisesti haastavia.

Suositus sisällyttää niin sanotut brownfield-alueet kaupunkiekosysteemirajaukseen voi kannustaa hyödyntämään näitä alueita kasvillisuuden lisäämiseen etenkin siinä tapauksessa, jos pienialaisten toimenpiteiden todentaminen seuranta-aineistosta on haastavaa. Järvenpään kaupungin näkemyksen mukaan kasvillisuuden lisääminen brownfield-alueilla ei kuitenkaan välttämättä viherrytä kaupunkimaista ympäristöä, mikäli alueet ovat kauempana asutuksesta.

Kaupunkivihreän ja latvuspeittävyuden kasvutavoitteiden seurannan rajaukset eivät huomioi kaupunkien muuttuvan maankäytön erilaisia syitä. Asukasmäärän kasvusta johtuva kaupunkirakenteen laajeneminen tai tiivistyminen voi tehdä kaupunkivihreän lisäämisestä haasteellista tai paikoin jopa heikentää kaupunkivihreän ja latvuspeiton kehitystä. Kaupungistuminen ja muuttoliike suuntautuu pääkaupunkiseudulle ja isoihin kaupunkeihin, joilla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa muuttoliikkeen kohdistumiseen. Joissain kunnissa viheralueita taas voi hävitä esimerkiksi teollisuuden tai vihreän siirtymän hankkeiden tieltä, mikä ei kuitenkaan näy kaupunkiartiklan tavoitteiden seurannassa.

Järvenpään kaupungin näkemys on, että kasvavat kaupungit voivat joutua epäedulliseen asemaan ennallistamisasetuksen kaupunkiartiklan tavoitteiden seurannassa syistä, joihin niiden vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Tämän takia valtakunnallisia resursseja tulisi tavoitteiden toimeenpanossa kohdistaa erityisesti kasvavien kaupunkien viherryttämiseen, joissa myös suurin osa väestöstä asuu. Lisäksi Järvenpään kaupungin näkemyksen mukaan ei tulisi ottaa käyttöön sanktiokäytäntöä, jossa kasvavia kaupunkeja sanktioidaan, mikäli tavoitteita ei saavuteta.

Järvenpään kaupungin perustelut kaupunkiekosysteemialueen rajaukselle

Järvenpään kaupunki ehdottaa kaupunkiekosysteemialueen rajaukseksi UCC-aluetta täydennettynä kahdella sitä reunustavalla ruudulla kaupungin koillisosissa.

Järvenpään UCC-alue kattaa suuren osan kaupungin pinta-alasta. UCC-alueen reuna-alueelle tai ulkopuolelle ei kohdistu suurelta osin kasvupaineita, vaan uusi asutus tulee sijoittumaan pääasiassa UCC-rajauksen sisälle. UCC-alueen ulkopuolella maankäyttö voi muuttua uuden teollisuustoiminnan myötä, mutta se ei koske kaupunkiartiklan tavoitteita tai niiden seurantaa.

Kahta UCC-aluetta reunustavaa ruutua on ehdotettu sisällytettävän Järvenpään kaupunkiekosysteemialueeseen, sillä nämä alueet on varattu yleiskaavassa Ares-alueiksi.

Järvenpäässä ei ole merkittävässä määrin potentiaalista brownfield-aluetta, jolla kaupunkivihreää voisi lisätä.

Suurin osa Järvenpään UCC-aluetta reunustavista ruuduista sijoittuu osittain tai kokonaan naapurikuntien alueelle, jossa Järvenpäällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa maankäyttöön tai lisätä kaupunkivihreää.